

رفتار مصدق باعث جری شدن مخالفان شد

۳۱ تیر ۱۳۹۵ ساعت ۱۵:۰۴

جنبش ملی کردن صنعت نفت در کل آن یک جنبش انقلابی بود... از این رو نیاز به روشی از بنیاد انقلاب داشت. این واقعیت به ویژه پس از قیام سی تیر کاملا مشهود بود. اما حکومت نهضت ملی در مجموع و شخص مصدق به طور اخص از یک سیاست بسیار دموکرات و به حداکثر معتدل و لیبرال پیروی می کردند...

جوان و تاریخ- تاریخ شفاهی

جریان ملی شدن صنعت نفت از آن رویدادهای تاریخی ایران بود که اگر به شکلی درست پیش می رفت، می توانست به پیروزی بر دوگانه استبداد و استعمار منتهی شود؛ اما مصادره قیام توسط جریانی خاص و نوع کنش ورزی دولتیان در آن، فرایند مبارزه را به سمتی برد که با کنارگیری برخی از نیروهایی که برای بلوغ جنبش سنگ تمام گذاشته بودند، از قدرت جنبش تا حد زیادی کاسته شد. رفتار همراه با تساهل مصدق و یارانش نیز بر مشکلات افزود و قیام نافرجام ماند.

به نظر می رسد برای رسیدن به آنچه گفته شد الزما نیازی نیست که پای حرف جناح مذهبی این قیام بنشینیم؛ حتی فردی چون انور خامه ای که هیچ گونه تمایلات مذهبی نیز نداشت، از مماشات و رویه مسالمت آمیز مصدق انتقاد می کند:

«به نظر من عامل اصلی و استراتژیک شکست نامناسب بودن روش سیاسی حکومت مصدق با شرایط موجود و مقتضیات جنبش بود. جنبش ملی کردن صنعت نفت در کل آن یک جنبش انقلابی بود. در افتادن با شرکت نفت به منزله در افتادن با استعمار جهانی بود و لازمه آن دگرگون ساختن کل رژیم از یک رژیم وابسته، دست نشانده و غیر ملی به یک رژیم مستقل، آزاد و ملی بود. این یک دگرگونی انقلابی بود و بدون شک دیر یا زود با مخالفت تمام هیات حاکمه موجود مواجه می شد. از این رو نیاز به روشی از بنیاد انقلاب داشت. این واقعیت به ویژه پس از قیام سی تیر کاملا مشهود بود. اما حکومت نهضت ملی در مجموع و شخص مصدق به طور اخص از یک سیاست بسیار دموکرات و به حداکثر معتدل و لیبرال پیروی می کردند. مثلا دکتر مصدق از همان آغاز نخست وزیری اش اعلام کرد که هیچ کس را به خاطر توهین به شخص او مورد تعقیب قرار ندهند. البته این یک اقدام بسیار دموکرات منشانه بود که تضاد این حکومت را با حکومت امثال قوام یا رزم آرا نشان می داد. اگر کشور ما یک مرحله تحول آرامی را می گذراند این روش بسیار پسندیده بود اما در مرحله مبارزه انقلابی که درگیر آن بودیم، توهین به مصدق همانند توهین به نهضت و هدف آن به شمار می رفت و بی کیفر گذاشتن آن موجب جری شدن دشمنان نهضت می شد. من این نمونه را که شاید در شکست تاثیر فوق العاده ای نداشت، آوردم، تا تفاوت سیاست بالفعل دولت ملی را با آنچه باید واقعا می بود و شرایط اقتضا داشت نشان دهم.» ۱

پی نوشت ها:

۱- انور خامنه ای، خاطرات سیاسی، تهران، نشر گفتار، ۱۳۷۲، ص ۱۰۲۳

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۳۰۱۱/مخالفان-شدن-جری-باعث-مصدق-رفتار/>